

LUONNOS

KANTA-HÄMEEN HYVINVOINTIALUEEN KONSERNIOHJE

Hyväksytty aluevaltuuston kokouksessa x.x.2025 (§ X)

Sisällys

1	Konserniohjeessa käytetyt käsitteet	4
1.1	Hyvinvointialue	4
1.2	Hyvinvointialuekonserni	4
1.3	Omistajuus	4
1.4	Määräysvalta	4
1.5	Konserniyhteisö, emoyhteisö ja tytäryhteisö	4
1.6	Konsernijohto	5
1.7	Omistajaohjaus	5
2	<i>Omistajaohjauksen periaatteet</i>	5
3	Hyvinvointialueen omistajapolitiikka sekä hyvä hallinto- ja johtamistapa	6
4	Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	7
5	Soveltamisala	7
6	Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	7
7	Konserniohjeen sitovuus	8
8	Omistajaohjauksen periaatteet — käytännöt ja toimintamallit Kanta-Hämeen hyvinvointialueella	8
8.1	Omistajaohjauksen yleiset periaatteet <i>käytännöt ja toimintamallit</i>	8
8.2	Seuranta ja tiedonsaanti	9
8.3	Aktiivisuus ja osallistuminen	9
9	Toimivallanjako konserniohjauksessa	10
9.1	Yleiset periaatteet	10
9.2	Aluevaltuuston tehtävät	10
9.3	Aluehallituksen tehtävät (hallintosäännön 35 §)	10
9.4	Hyvinvointialuejohtajan tehtävät	11
10	Konserniyhteisöjen hallitusten jäsenten valinta ja nimittäminen	12
10.1	<i>Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen</i>	12

11	Konserniraportointi	13
11.1	Toiminnan ja talouden suunnittelu	13
11.2	Yhteisöjen lainanotto ja vakuuttaminen	14
11.3	Osavuositarkastukset.....	14
11.4	Konsernitilinpäätös.....	14
11.5	Konserniyhteisöjen tilikausi	14
11.6	Konsernissa sovellettavat tilipuitteet ja tilinpäätöskaavat.....	14
11.7	Kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteet	14
12	Keskittetyt konsernitoimet.....	15
12.1	Keskittetyn toiminnan järjestäminen ja ohjeistus	15
12.2	Hankintoja koskevat ohjeet	15
13	Hyvinvointialuekonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	15
13.1	Konsernin valvonta ja riskienhallinta	15
13.2	Tilintarkastajan valinta.....	16
13.3	Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa.....	16
14	Tytäryhteisöjen neuvotteluvelvoitteet.....	16
15	Tietohallinto ja tietosuojatietosuojat	17
16	Tiedottaminen ja viestintä konsernia koskevissa asioissa.....	18

1 Konserniohjeessa käytetyt käsitteet

1.1 Hyvinvointialue

Tässä konserniohjeessa hyvinvointialueella tarkoitetaan Kanta-Hämeen hyvinvointialuetta. Hyvinvointialue on hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) mukainen julkisoikeudellinen organisaatio, joka järjestää alueellaan sille laissa säädetyt tehtävät (sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi).

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen toimintaa ohjaavat lainsäädännön asettamat vaatimukset ja velvoitteet sekä yleinen hyvä tapa ja sen mukaiset periaatteet. Hyvinvointialueen toimintaa ohjataan myös sen hallintosäännössä asetetuilla määräyksillä ja sisäisillä ohjeilla sekä hyvinvointialueen hallinnon päätöksillä, jotka vaikuttavat osaltaan myös konserniohjaukseen.

1.2 Hyvinvointialuekonserni

Konsernikäsite tarkoittaa konserniohjeessa hyvinvointialueen määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostamaa kokonaisuutta. Määräysvalta perustuu omistajuuteen sekä määräysvaltaan. Hyvinvointialuekonsernin käsite on määritelty hyvinvointialueesta annetun lain 4 §:ssä, jonka mukaan hyvinvointialue tytäryhteisöineen muodostaa konsernin. Määritelmä vastaa kirjanpitolaissa tarkoitettua konsernin määritelmää. Soveltuvien osin konserniohje sitoo myös osakkuusyhteisöjä.

1.3 Omistajuus

Omistajuus on peruste, jonka mukaisesti Kanta-Hämeen hyvinvointialue emoyhteisönä käyttää määräysvaltaansa yksin tai yhdessä muiden kanssa tytäryhteisöissä, osakkuusyhteisöissä, säätiöissä tai muissa hyvinvointialuekonserniin kuuluvissa yhteisöissä.

1.4 Määräysvalta

Määräysvallalla tarkoitetaan tässä konserniohjeessa kirjanpitolain (1335/1997) 1 luvun 5 §:n mukaista määräysvaltaa. Kirjanpitolain mukaisesti omistajayhteisön katsotaan käyttävän määräysvaltaa toisessa kirjanpitovelvollisessa, jos

1. kirjanpitovelvollisella on hallussaan enemmän kuin puolet kohdeyrityksen osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä ja tämä äänten enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen.
2. Kirjanpitovelvollisella on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänten enemmistö; tai
3. kirjanpitovelvollinen muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa kohdeyrityksessä.

1.5 Konserniyhteisö, emoyhteisö ja tytäryhteisö

Konserniyhteisön, emoyhteisön ja tytäryhteisön käsitteet määräytyvät tässä konserniohjeessa kirjanpitolain 1 luvun 6 §:n perusteella, jossa on viitattu kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaiseen määräysvallan käyttämiseen. Kanta-Hämeen hyvinvointialue on konsernin emoyhteisö ja sen

tytäryhteisöjä ovat kaikki ne yhteisöt tai säätiöt, joissa hyvinvointialue joko yksin tai yhdessä muiden kanssa käyttää määräysvaltaa.

1.6 Konsernijohto

Konsernijohtoon kuuluvat hyvinvointialueesta annetun lain 50 §:n mukaisesti hyvinvointialueen hallitus, hyvinvointialuejohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto vastaa hyvinvointialuekonsernin omistajaohjauksen toteutuksesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin mainita.

1.7 Omistajaohjaus

Hyvinvointialuekonsernin omistajaohjauksesta on säädetty hyvinvointialueesta annetun lain 48 §:ssä. Sen mukaan omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla hyvinvointialue omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjaus voi liittyä perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, palvelujen tuottamista koskeviin ja muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen hyvinvointialueella eri yhteisöissä edustaville henkilöille, muuhun hyvinvointialueen määräysvallan käyttöön sekä muihin vastaaviin seikkoihin.

2 Omistajaohjauksen periaatteet

Omistaminen ei ole hyvinvointialueen perustehtävä eikä päämäärä. Omistaminen organisointi- tai yhteistyömuotona on väline palvelutuotannon järjestämiseen. Omistamisen perusteluna voi olla esim. kokonaistalouden näkökulma, henkilöstön saatavuuden ja osaamisen varmistaminen, toiminnan laadun ja kehittämismahdollisuuksien varmistaminen tai toiminnan säilyttämisen kannalta kriittisen toimintavolyymien varmistaminen. Jos omistamisen tavoitteet eivät toteudu, hyvinvointialue järjestää toiminnan omana toimintana, toteuttaa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa sopimusperusteisella yhteistyöllä tai ostaa palvelut kilpailuttamalla markkinoilta.

Hyvinvointialue tarkastelee ja kehittää omistuksiaan aktiivisesti ja pitkäjänteisesti huomioiden hyvinvointialueen strategia ja konsernin kokonaisuus. Kun omistuksia hankitaan tai niistä luovutaan, huomioidaan tarkoituksenmukaisin palvelujen järjestämistapa sekä omistajaohjauksen tavoitteet kunkin omistuksen osalta.

Kun omistamiseen liittyviä päätöksiä arvioidaan, on otettava huomioon hyvinvointialueen kokonaisuus. Omistamiseen liittyvät ratkaisut tehdään ennakoiden siten, että tilannetta arvioidaan myös tulevaisuuden toimintaympäristön näkökulmasta. Jos uusia yhteisöjä perustetaan, keskeisenä tekijänä yhteisön toimintamuotoa valittaessa on arvio siitä, harjoitetaanko tehtävää liiketaloudellisin perustein vai onko tehtävällä yleishyödyllinen tai voittoa tavoittelematon tarkoitus. Liiketoiminnallisin perustein toimintaa harjoittavat mm. osakeyhtiö, sekä liikelaitos. Yleishyödyllisin perustein toimintaa harjoittavat pääosin hyvinvointialue, säätiö ja yhdistys.

Hyvinvointialue voi omistaa osakkeita yhtiöistä, joita se tarvitsee järjestämisvastuullaan olevien palvelujen ja niihin liittyvien tukipalvelujen järjestämisessä. Sidosyksikköyhteisöjen (ns. in-house-yhtiöt) omistaminen on yksi keino organisoida omaa toimintaa yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hyvinvointialue voi perustelusta syystä omistaa myös markkinoilla toimivia yhteisöjä. Jos hyvinvointialue on omistajana sidosyksikössä, periaatteena on se, etteivät yhtiöt toimi markkinoilla ja että hankintalainsäädännössä määritellyt sidosyksikkö-aseman edellytykset täyttyvät.

Säätiöiden osalta peruslähdekohtana on, ettei hyvinvointialue perusta uusia säätiöitä. Säätiö on erillinen, tiettyä tarkoitusta varten perustettu varallisuusmassa, johon nähden säätiön

perustajalla ei ole oikeuksia. Säätiöllä ei ole omistajia eikä jäseniä, ja sen hallintoa hoitavat henkilöt valitaan säätiön säännöissä määrättyllä tavalla.

Säätiömuoto on käyttökelpoinen esimerkiksi silloin, kun halutaan säilyttää tietty varallisuus tietyn paikkakunnan tai sen osan eduksi, tai määrätä tietylle varallisuudelle nimenomainen käyttötarkoitus (stipendirahasto ym.).

Yhdistysten osalta peruslähtökohtana on, että hyvinvointialue voi olla jäsenenä sen toimintaan liittyvissä ja sitä tukevissa yhdistyksissä. Tällöin edellytyksenä on, että yhdistyksen toiminnalla on selkeä liittymä hyvinvointialueen toimintaan, ja että hyvinvointialueen palvelutuotannolle on jäsenyydestä hyötyä esimerkiksi edunvalvonnan tai palveluiden kehittämisen kautta. Yhdistyksellä on oltava riittävän laaja jäsenkunta ja sen jäsenmaksujen tulee olla kohtuullisia. Lisäksi edellytetään, ettei yhdistyksen säännöistä aiheudu jäsenelle vastuuta yhdistyksen veloista.

Hyvinvointialue arvioi omistuksiaan vaikuttavuuden, tuloksellisuuden, riskienhallinnan ja toiminnan kehittämisen näkökulmista. Hyvinvointialue päättää ohjauksen ja valvonnan tarpeesta yhteisökohtaisesti perustuen kunkin yhteisön strategiseen tai operatiiviseen rooliin sekä yhteisön toimialan tai liiketoimintaympäristön perusteella. Hyvinvointialueen odotuksena on, että yhtiöiden tuottamat palvelut ovat kilpailukykyisiä. Lisäksi yhteisöjen on pyrittävä kannattavuuteen sekä noudattamaan hyvän hallinnon periaatteita, jotka tarkoittavat paitsi osakeyhtiölainsäädännön Corporate Governance – periaatteita myös julkisyhteisöille hallintolaissa ja sitä täydentävässä lainsäädännössä asetettuja hallintoon kuuluvia yleisiä periaatteita.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue asettaa tytäryhteisöille sekä soveltuvilta osin yhdessä muiden omistajien kanssa osakkuusyhteisöille ja muille omistuksille tavoitteita palvelutuotannon toteuttamiseksi. Omistamisen tarkoituksenmukaisuuden ja tavoitteiden toteutumisen arviointia tehdään säännöllisen raportoinnin perusteella. Aluehallitus käsittelee vähintään vuosittain yhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä yhtiöiden toiminnan kehittymistä sekä yhtiön palvelutuotantoa hyvinvointialueelle. Yhtiöiden toimitusjohtajilta pyydetään tätä varten raportointi aluehallituksen käsiteltäväksi.

Omistajaohjauksen periaatteita noudatetaan myös niissä tilanteissa, joissa harkitaan hyvinvointialueen oman toiminnan yhtiöittämistä.

3 Hyvinvointialueen omistajapolitiikka sekä hyvä hallinto- ja johtamistapa

Hyvinvointialueen omistajapolitiikka tarkoittaa omistajastrategian valintaa ja sen onnistumisen arviointia. Lisäksi omistajapolitiikka tarkoittaa myös konserniohjausta, joka perustuu edellisessä luvussa määritellyn omistukseen kuuluvan määräysvallan käyttämiseen.

Omistajapolitiikan tavoitteina on turvata hyvinvointialueen toimintaa pitkäaikaisesti sekä varmistaa pääoman käyttämisen, omaisuuden hankkimiseen ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systematiikkaa, pitkäjänteisyyttä ja pääomien käyttämisen tehokkuutta.

~~Hyvinvointialueen omistajapolitiikassa määritellään hyvinvointialueen strategialle tärkeät omistukset, asetetut tavoitteet, määritelly palvelutuotannon tuotantovälineiden hankintaperiaatteet sekä määritetään vastuut omaisuuden käyttämisessä ja omistamiseen liittyvästä raportoinnista.~~

Kaikessa toiminnassaan konserniyhteisön tulee noudattaa hallintolain (434/2003) 2 luvussa mainittuja hyvän hallinnon periaatteita sekä hyvää yleistä hallintotapaa. Lisäksi omistajaohjauksessa noudatetaan osakeyhtiölainsäädännön asettamia vaatimuksia johtamistavalle ns. Corporate Governance - säännöksiä. Omistajan tulee kohdella kaikkia konserniin kuuluvia

yhteisöjä, tytäryhteisöjä, säätiöitä ja osakkuusyhteisöjä tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti suoriuttaessaan omistajaohjaukseen liittyviä toimenpiteitä.

Yhtiötetyn toiminnan tulee lähtökohtaisesti pyrkiä tuottamaan osakeyhtiölain mukaisesti voittoa omistajalleen. Yhtiötetyn toiminnan tarkoituksena voi olla myös synergiaetujen hankkiminen hyvinvointialuekonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen toiminnassa tai jokin muu erikseen sovitettava tarkoitus. ~~Kunkin tytäryhteisön osalta tavoitteet määritellään omistajaohjauksessa.~~

Hyvinvointialueen konserniohje tulee merkitä tiedoksi saatetuksi myös tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen hallituksissa.

4 Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Hyvinvointialueesta annetun lain 22 §:ssä on määritetty hyvinvointialueen aluevaltuustolle kuuluvat tehtävät. Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa. Valtuuston tehtäviin kuuluu päättää esimerkiksi hyvinvointialuestrategiasta, hallintosäännöstä sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Hyvinvointialueesta annetun lain 41 §:n mukaisesti hyvinvointialueen strategiassa on otettava huomioon omistajapolitiikka.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen omistajaohjauksen strategisen toimintamallin muodostavat hyvinvointialuestrategia, konserniohje sekä muut strategiat ja periaatteet. Tällä tarkoitetaan muun muassa talouden ja investointien suunnittelua.

Konserniohjeella luodaan puitteet hyvinvointialuekonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle hyvinvointialueen tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tarkoituksena on pyrkiä konserniin kuuluvien yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämiseen, hyvinvointialueen konserniyhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen sekä tiedonkulun tehostamiseen.

5 Soveltamisala

Konserniohje koskee Kanta-Hämeen hyvinvointialuetta ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä ja soveltuvin osin osakkuusyhteisöjä sekä säätiöitä.

Tämä konserniohje koskee paitsi olemassa olevia konsernin osia ja tytäryhteisöjä, niin myös uusia mahdollisesti perustettavia tai muilla tavoilla syntyviä tytär- tai osakkuusyhteisöjä.

Konserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja hyvinvointialueen määräysvallassa olevat säätiöt on lueteltu tämän konserniohjeen liitteessä, joka pidetään ajantasaisena tarkastamalla sen sisältö vuosittain teknisenä toimenpiteenä.

6 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy Kanta-Hämeen hyvinvointialueen aluevaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään hyvinvointialueen määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen hallituksissa ja yhtiökokouksissa sekä muiden konserniyhteisöjen näitä vastaavissa toimielimissä. Osakkuusyhteisöjen osalta hyvinvointialueen edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohje käsitellään myös osakkuusyhteisöjen toimielimissä.

7 Konserniohjeen sitovuus

Hyvinvointialuekonsernissa hyväksyttyä konserniohjetta noudatetaan kaikissa konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksistä tai säännöistä muuta johdu. Soveltuvin osin konserniohjetta pyritään soveltamaan myös osakkuusyhteisöissä.

Käyttäessään omistajaohjausta hyvinvointialueen tulee ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää sillä tavoin, että yhteisön päätös tai toimenpide olisi omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle taholle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella, eikä myöskään aiheuttamaan vahinkoa.

~~Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa noudetaan näiden ohjeiden sijaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on syytä ilmoittaa ristiriidasta välittömästi kirjallisesti, esimerkiksi sähköpostilla, konsernijohtolle, jotta ristiriita voidaan asianmukaisella ja tehokkaalla tavalla korjata.~~

Jos konserniohjeen yksittäinen ohje on ristiriidassa yhteisöä koskevan pakottavan lainsäädännön, kuten kirjanpitolain, osakeyhtiölain tai muun sääntelyn kanssa, noudatetaan ensisijaisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä. Ristiriidasta on ilmoitettava viipymättä kirjallisesti, esimerkiksi sähköpostilla, konsernijohtolle. Konsernijohto vastaa ristiriidan selvittämisestä ja ohjeen mahdollisesta päivittämisestä yhteistyössä asianomaisten yhteisöjen kanssa. Ristiriidan käsittely dokumentoidaan ja tarvittaessa tuodaan aluehallituksen käsiteltäväksi.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai hyvinvointialueen johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

8 Omistajaohjauksen periaatteet- käytännöt ja toimintamallit Kanta-Hämeen hyvinvointialueella

~~Omistajaohjauksen käsite on määritelty hyvinvointialueesta annetun lain 48 §:ssä.~~

Onnistunut ja toimiva omistajaohjaus edellyttää, että omistajaohjauksessa noudatetaan konsernitasoisesti yhdenmukaisia tapoja, käytäntöjä ja periaatteita **toimintamalleja**. Tässä konserniohjeen luvussa on mainittu oleellimmat omistajaohjauksessa käytettävät ~~periaatteet käytännöt ja toimintamallit~~. Tämän luvun periaatteita, **joita** noudetaan soveltuvin osin myös hyvinvointialueen määräysvallassa olevissa säätiöissä tai muissa yhteisöissä, vaikka omistajaohjauksella pyritäänkin asettamaan tavoitteita ensisijaisesti yhtiömuodossa tapahtuvan toiminnan ohjaukseen.

8.1 Omistajaohjauksen yleiset periaatteet **käytännöt ja toimintamallit**

~~Omistajuuden tavoitteena on tuottaa palveluita hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvissa asioissa tai muiden hyvinvointialueelle mahdollisesti tarpeellisten palvelujen tuottamiseen yhtiömuodossa.~~

~~Hyvinvointialueen odotuksena on, että yhtiöiden tuottamat palvelut ovat kilpailukykyisiä. Lisäksi yhteisöjen on pyrittävä kannattavuuteen, noudattamaan hyvän hallinnon periaatteita, jotka tarkoittavat paitsi osakeyhtiölainsäädännön Corporate Governance -periaatteita niin myös julkisyhteisöille hallintolaissa ja sitä täydentävässä lainsäädännössä asetettuja hallintoon kuuluvia yleisiä periaatteita.~~

Tällaisia periaatteita ovat esimerkiksi hallinnon avoimuuden ja läpinäkyvyyden periaatteet, joiden perusteella yhtiöiden on raportoitava ja annettava tietoja hyvinvointialueelle esimerkiksi taloudellisesta suoriutumisestaan, strategioistaan ja riskien arvioinnista.

Omistajaohjauksen keskeinen periaate on avoimuus. Avoimuudella tarkoitetaan sitä, *Omistajaohjaukselta toteutetaan avoimuuden periaatetta noudattaen siten*, että hyvinvointialue kertoo hyvinvointialuekonserniin kuuluville yhteisöille avoimesti odotuksistaan ja tavoitteistaan. Avoimuuden on toimittava myös toiseen suuntaan niin, että konserniin kuuluvat yhteisöt raportoivat toiminnastaan hyvinvointialueelle. Keskeisiin periaatteisiin kuuluu myös, *Hyvinvointialueen odotuksena on*, että yhteisöt toimivat vastuullisesti ja noudattavat toiminnassaan kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä laillisuusperiaatteen mukaisesti.

Omistajaohjauksessa pyritään siihen, että se on tarkoituksenmukaista ja että konserniyhteisöjä kohdellaan yhdenvertaisesti ja tasapuolisesti. Konsernijohtossa on käytössä syrjimättömyyden periaate, jota noudatetaan tarkasti. Viestinnässä noudetaan asiallisen sekä hyvän ja selkeän kielenkäytön vaatimuksia. Toiminnassa emoyhtiö korostaa hyvää henkilöstöhallintoa ja edellyttää samaa myös hyvinvointialuekonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja niiden johdolta.

Tytäryhteisön tulee olla aina ns. järjestäytynyt yhteisö, mikäli yhteisössä on palkallista henkilöstöä. *Pääsääntöisesti tytäryhteisöt liittyvät jäseneksi Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:hen, joka toimii kuntien, hyvinvointialueiden ja niiden määräysvallassa olevien yhteisöjen työnantajajärjestönä, ellei toiminnan laatu tai tytäryhteisön etu muuta edellytä. Pääsääntöisesti tytäryhteisöt liittyvät jäseneksi Kuntatyönantajan perustamaan työnantajajärjestöön (tällä hetkellä Avaintyönantajat Avainta ry), ellei toiminnan laatu tai tytäryhteisön etu muuta edellytä.* Tytäryhteisöjen tulee pääsääntöisesti järjestää eläkevakuutuksensa Kevassa.

8.2 Seuranta ja tiedonsaanti

Hyvinvointialueen konsernijohto ja konsernijohtoon valtuuttamat toimielimet tai viranhaltijat seuraavat hyvinvointialuekonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa. Seurannan toteuttamisessa käytettäviä toimintatapoja ovat esimerkiksi tapaamiset yhteisöjen johdon ja konserni-valvonnasta vastaavien henkilöiden kesken sekä säännöllinen ja riittävä raportointi. Viranhaltijoilla, konsernijohtolla, toimielimillä sekä hyvinvointialueen luottamushenkilöillä on laajat tietojensaantioikeudet liittyen konserniyhteisöjen toimintaan. Luottamushenkilöille kuuluvaa tietojensaantioikeutta voivat kuitenkin rajoittaa lainsäädännön asettamat salassapitosäädökset sekä erilaiset liikesalaisuuksien luovutuskiellot.

8.3 Aktiivisuus ja osallistuminen

Hyvinvointialueen tulee toimia omistajana aktiivisesti ja sillä on oikeus vaikuttaa erilaisilla tavoilla omistamiensa yhteisöjen toimintaan. Vaikuttamisessa omistajaohjauksessa on kuitenkin otettava huomioon pakottavan lainsäädännön vaatimukset.

Hyvinvointialue emokonsernina osallistuu aktiivisesti konserniin kuuluvien yhteisöjen hallintoon ja omistajaohjaukseen. Aktiivisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä hyvinvointialueen osallistumista esimerkiksi konserniyhteisöjen yhtiökokouksiin ja muita toimia, jotka hyvinvointialueella on omistajuutensa perusteella mahdollista toteuttaa esimerkiksi neuvojen ja ohjeiden antaminen konserniyhteisöille.

Aktiivisen omistajaohjauksen tueksi tarvitaan ajantasaiset tiedot ja raportit yhteisöjen taloudellisesta tilasta ja strategioista. Hyvinvointialueen aktiivinen omistajaohjaus tarkoittaa myös osallistumista hallitusten jäsenten nimittämiseen ja valintaprosessiin yhtiökokouksissa. Hyvinvointialueen edustajien tulee osallistua kokouksiin paitsi aktiivisesti myös huolellisesti valmistuneina.

9 Toimivallanjako konserniohjauksessa

9.1 Yleiset periaatteet

Konserniohjauksessa noudatetaan käytäntöä, jonka mukaisesti toimivaltaa konserniohjauksen osalta on jaettu eri hyvinvointialueen toimielimille ja viranhaltijoille. Toimivallanjaolla pyritään selkeyttämään konserniohjauksessa kunkin toimielimen määräysvallan rajoja sekä omalta osaltaan parantamaan konserniohjauksen tarkoituksenmukaisuutta, laillisuutta, avoimuutta, joustavuutta ja tehokkuutta.

Toimivassa konserniohjauksessa on pyrittävä riittävään yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen hyvinvointialuekonsernin sisällä, johon emoyhteisössä pyritään määrittämällä toimivallan rajat mahdollisimman selkeästi, tarkoituksenmukaisesti ja saavutettavalla tavalla.

Hyvinvointialueen hallintosääntö määrittää hyvinvointialueen toimielinten, viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden tehtävät ja aseman konserniohjauksessa.

9.2 Aluevaltuuston tehtävät

- hyväksyy hyvinvointialuestrategian ja tavoitteet ja sen mukaiset hyvinvointialueen omistajapolitiikan linjaukset
- päättää hyvinvointialuekonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista talousarvion yhteydessä
- hyväksyy konserniohjeet
- päättää hyvinvointialueen ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista
- arvioi hyvinvointialuekonsernin toimintaa konsernitilinpäätöksen yhteydessä

9.3 Aluehallituksen tehtävät (hallintosäännön 35 §)

1) vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta aluevaltuustolle;

2) vastaa konsernirakenteen strategisesta kehittämisestä;

3) vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan;

4) määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon;

5) antaa aluevaltuustolle osavuositarkastusten yhteydessä raportin tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä;

6) arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta hyvinvointialuekonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta sekä teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa sekä

7) käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset aluevaltuuston puheenjohtajiston kanssa

Lisäksi aluehallituksen tehtävänä on

- 1) ohjata ja valvoa omistajana konserniyhteisöjä siten, että nämä toimivat hyvinvointialuekonsernin kokonaisedun, aluevaltuuston hyväksymien omistajaohjauksen periaatteiden ja aluevaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden mukaisesti;
- 2) vastata omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan täytäntöönpanosta;
- 3) arvioida valtuuston yhtiöille ja säätiöille asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista;
- 4) vahvistaa tytäryhtiöiden ja säätiöiden toiminnan ja talouden tavoitteet;
- 5) valmistella osaltaan esitykset konsernin omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
- 6) seurata ja arvioida tytäryhtiöiden hallitustyöskentelyn edellyttämää asiantuntemusta, toimialatuntemusta, kokemusta ja riippumattomuutta;
- 7) päättää osakassopimuksista;
- 8) antaa hyvinvointialueen ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa;
- 9) vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista;
- 10) nimeää hyvinvointialueen ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä
- 11) nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

9.4 Hyvinvointialuejohtajan tehtävät

Hyvinvointialuejohtaja tai hänen määräämänsä viranhaltija

1. johtaa aluehallituksen alaisena omistajapolitiikkaa hyvinvointialueen strategian, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen mukaisesti;
2. seuraa hyvinvointialueen omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa aluehallitukselle;
3. seuraa hyvinvointialuekonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä aluehallitukselle;
4. antaa tarvittaessa ohjeita hyvinvointialuetta eri yhteisöissä edustaville silloin, kun hyvinvointialueen etu yksittäisen asian kohdalla niin edellyttää. Ohjeesta raportoidaan viipymättä aluehallitukselle;
5. vastaa keskeisten tytäryhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden valmistelusta yhteistyössä aluehallituksen ja tytäryhteisöjen hallitusten ja operatiivisen johdon kanssa sekä
6. vastaa osaltaan konsernivalvonnasta ja toimeenpanon seurannasta.

10 **Konserniyhteisöjen hallitusten jäsenten valinta ja nimittäminen**

Hyvinvointialuekonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai säätiöiden hallitusten jäsenten valinnasta vastaavat kyseisten yhteisöjen kokoukset siten kuin näiden yhtiöjärjestyksissä tai niitä vastaavissa säännöissä on määrätty. Myös hallitusten jäsenten lukumäärä määräytyy yhtiöjärjestyksen tai niitä vastaavien sääntöjen perusteella. Mahdollisissa osakassopimuksissa voidaan sopia osakkaiden oikeudesta nimetä jäseniä hallituksiin.

Hyvinvointialue ei lähtökohtaisesti suoraan nimeä jäseniä tytäryhteisöjen tai säätiöiden hallituksiin. Emoyhteisön roolina valinnassa on käyttää tytäryhteisön yhtiökokouksessa emokonsernille kuuluvaa omistukseen määräysvaltaansa. Hyvinvointialue emoyhteisönä tekee yhtiökokouksille tai vastaaville kokouksille ehdotukset tytäryhteisöjen tai säätiöiden hallituksen jäseniksi omalta osaltaan.

Hallintosäännön 35 §:n mukaan aluehallitus nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet. Ohjeet annetaan pääsääntöisesti aina kirjallisena.

~~Tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten tulee olla henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivia hallitustyöskentelyyn ja heillä tulee olla sellaiset tiedot, taidot ja ymmärrys, jotta he pystyvät menestyksekkäästi hoitamaan luottamustehtäväänsä konserniyhteisön hallituksen jäsenenä. Lisäksi jäseniksi valittavalla tulee olla riittävästi aikaa luottamustehtävän asianmukaiseen ja huolelliseen hoitamiseen. Kaikessa toiminnassaan hallituksen jäsenenä toimiessaan on noudatettava lainmukaisuuden vaatimuksia. Valinnassa on noudatettava myös lakia naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta ja sen asettamia vaatimuksia sukupuolikiintiöille. Lisäksi hallitusten jäsenten tulee täyttää osakeyhtiölain ja hyvinvointialueesta annetun lain edellyttämät vaatimukset.~~

~~Yhtiöiden hallitusten kokoonpanoissa on otettava huomioon yhteisöjen toimialojen edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hallitusten jäsenten tulee lisäksi ymmärtää hyvinvointialueomistajan periaatteet, yhtiökohtaiset strategiset tavoitteet sekä sitoutua niiden noudattamiseen. Yhtiöiden hallitusten jäsenille suositetaan HHJ-koulutuksen ("Hyväksytty hallituksen jäsen") suorittamista. Jos hallituksen jäseneksi ehdotetaan viranhaltijaa, on vältettävä sellaista tilannetta, jossa yhtiön toimintaa seuraava viranhaltija toimii alaissuhteessa ehdotettuun hallituksen jäseneseen.~~

10.1 Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Hyvinvointialueen tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden, hallinnon ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hallitusten jäsenten tulee lisäksi ymmärtää hyvinvointialueomistajan periaatteet, yhtiökohtaiset strategiset tavoitteet sekä sitoutua niiden noudattamiseen. Hallituksen jäsenillä tulee olla taitoa tukea ja kyseenalaistaa toimitusjohtajan toimintaa. Lisäksi hallituksen jäsenellä tulee olla riittävästi aikaa perehtyä ja sitoutua yhteisön toimintaan ja sen kehittämiseen.

Hallituksen valinnassa pyritään siihen, että hallituksen kokoonpanossa on riittävää vaihtuvuutta turvaten samalla hallitustyöskentelyn jatkuvuus. Hallituksen valinnassa noudatetaan tasa-arvolain 4a §:n 3 momentin mukaisesti sukupuolten välistä tasa-arvoa, ellei siitä jouduta perustellusta syystä poikkeamaan.

Hallituksilla ei lähtökohtaisesti tule olla varajäsenjärjestelyjä.

Jäsen ehdokkaiden asiantuntemuksen ja kokemuksen arvioimiseksi jäsen ehdokkaiden on toimitettava ennen valintoja hyvinvointialueelle ansioluettelonsa.

Hallituksen jäsenten on annettava suostumus tehtävään.

Yhtiöiden hallitusten jäsenille suositetaan HHJ-koulutuksen ("Hyväksytty hallituksen jäsen") suorittamista.

Hallituksen jäsenen tulee olla riippumaton hoitaessaan tehtävää. Jäsen ei ole riippumaton jos:

- hänellä on vähäistä suurempi toimeksiantosuhde yhteisöön tai hänellä on ollut tällainen viimeisen vuoden aikana,*
- hän kuuluu sellaisen toisen yhteisön toimivaan johtoon tai muuhun päättävään elimen, jolla on merkittävä kilpailuasema tai asiakkuussuhde toimittajayhteisöön tai*
- hän kuuluu toimivaan johtoon sellaisessa yhteisössä, jonka hallituksen jäsen kuuluu toimivaan johtoon ensin tarkoitetussa yhteisössä (ristikkäinen valvontasuhte).*

Kaksoisroolien välttämiseksi konsernijohtoon kuuluvan luottamushenkilön tai viranhaltijan ei tule pääsääntöisesti kuulua hyvinvointialueen tytäryhteisöjen toimielimiin. Hyvinvointialueen konsernijohtoon kuuluvat aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja ja hänen määräämänsä hyvinvointialueen johtoryhmän jäsenet (HS 34 §).

Hallituksen puheenjohtajaksi valittavan henkilön tulee olla pätevyydeltään ja osaamiseltaan kyvykäs vastaamaan hallitustyöskentelystä, sen arvioinnista ja kehittämisestä. Hallituksen puheenjohtaja huolehtii hallituksen työskentelyn arvioinnista sekä informoi hyvissä ajoin hyvinvointialueen konsernijohtoa arvioinnin tuloksista ja hallituksen kokoonpanon muutostarpeesta.

Hallitusta koskevaa konserniohjeen kohtaa noudatetaan lähtökohtaisesti ja soveltaen myös hyvinvointialueen aluehallituksen strategiseksi määrittämän osakkuusyhteisön tai muun yhteisön toimielimen jäsenen nimeämiseen.

11 Konserniraportointi

Tytäryhteisön tulee raportoida toiminnastaan ja taloudestaan siten kuin konserniohje edellyttää. Hyvinvointialueen konsernijohtolla on tarvittaessa oikeus pyytää tytäryhteisöiltä erillisiä selvityksiä niiden toiminnasta ja taloudesta.

Tytäryhteisöllä on hyvinvointialueesta annetun lain 121 §:n mukaisesti tiedonantovelvollisuus. Tiedonantovelvollisuuden perusteella hyvinvointialueen hallituksella on oikeus saada tytäryhteisön hallitukselta tai muulta hallitusta vastaavalta toimielimeltä tarvitsemansa tiedot hyvinvointialuekonsernin taloudellisen aseman arviointiin ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Hyvinvointialueesta annetun lain tiedonantovelvollisuutta koskeva säännös ei ulotu osakkuusyhteisöön, jonka osalta tiedonantovelvollisuus määräytyy kirjan-pitolain 6 luvun 14 §:n mukaisesti ja rajoittuu konsernitilinpäätöksen laatimista varten tarpeellisten tietojen antamiseen.

Liikesalaisuuksien piiriin kuuluvat sekä muut salassa pidettävät asiat käsitellään hyvinvointialueella salassa pidettävänä.

11.1 Toiminnan ja talouden suunnittelu

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa hyvinvointialueen konsernijohtolle vuosittaiset investointi- ja taloussuunnitelmansa, joilla tarkoitetaan niiden omia talousarvioita, budjetteja tai vastaavia asiakirjoja, joissa tytäryhteisöt ovat suunnitelleet investointejaan tai taloudellista toimintaansa. Taloussuunnitteluun liittyvissä käytännöistä ja suunnittelumalleista päättävät viimesijassa kuitenkin tytäryhteisön hallitukset itsenäisesti.

Yleisinä tavoitteina Kanta-Hämeen hyvinvointialue asettaa konserniyhteisöille seuraavat tavoitteet:

1. Toiminnan on oltava kannattavaa
2. Palvelut on tuotettava laadukkaasti ja hinnoiteltava kilpailukykyisesti sekä
3. Hankintalain mukaisina sidosyksikköinä olevat yhteisöt toimivat asemansa säilyttämiseksi.

11.2 Yhteisöjen lainanotto ja vakuuttaminen

Hyvinvointialuekonsernin tytäryhteisöjen tulee neuvotella hyvinvointialueen investointi- ja rahoitusjohtajan kanssa yhteistoiminnasta lainanotossa ja vakuuttamisessa. Samaa menettelyä noudatetaan myös mahdollisessa sijoitustoiminnassa.

11.3 Osavuositarkastukset

Tytäryhteisön tulee sovitulla tavalla toimittaa konsernijohtolle osavuositarkastukset toiminnastaan ja taloudestaan. Hyvinvointialueen talousjohtaja antaa tarkemmat ohjeet ja aikataulut osavuositarkastusten osalta.

11.4 Konsernitilinpäätös

Hyvinvointialueesta annetun lain 118 §:ssä on säädetty konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ja sekä sen sisällöstä.

Konserniohjeessa on määritelty yleiset periaatteet ja menettelytavat, joilla varmistetaan konsernitilinpäätöksen laatiminen hyvinvointialuekonsernissa. Hyvinvointialueen talousjohtajan vastuulla on järjestää tarvittavat neuvonpidot tytäryhteisöjen kanssa sekä antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita liittyen konsernitilinpäätöksen laadinnan raportointiin.

Varsinainen tietojenantoa koskeva ohjeistus annetaan vuosittain. Ohjeeseen sisältyy konsernitilinpäätöksen laadinta-aikataulu, tiedonannon määräajat, ohjeet annettavien tietojen sisällöstä ja muodosta sekä mahdolliset lomakepohjat tilinpäätös- ja toimintakertomusten ilmoittamiseen.

11.5 Konserniyhteisöjen tilikausi

Konserniyhteisöillä tulee olla pääsääntöisesti tilikausi, joka vastaa kalenterivuotta. Mikäli tytäryhteisö noudattaa kalenterivuodesta poikkeavaa tilikautta, hyvinvointialueen on haettava kirjanpitolausakunnalta poikkeuslupaa tytäryhteisön yhdistelystä kalenterivuodesta poiketen konsernitilinpäätökseen.

11.6 Konsernissa sovellettavat tilipuitteet ja tilinpäätöskaavat

Hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tilipuitteet poikkeavat jossain määrin toisistaan. Tietosisällöltään yhtenevien tilien osalta on kuitenkin syytä pyrkiä yhdenmukaiseen nimikkeistöön. Tilinpäätösyhdistelyä konsernitilinpäätöksestä voidaan auttaa vastaavuus taulukoilla.

Hyvinvointialue noudattaa kirjanpitolausakunnan kuntajaoston vahvistamia tilinpäätöskaavoja. Muut konserniyhteisöt noudattavat kirjanpitoasetuksen mukaisia kaavoja toiminnan luonteesta riippuen.

11.7 Kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteet

Kaikissa hyvinvointialuekonserniin kuuluvissa yhteisöissä noudatetaan kirjanpitolausakunnan mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita sekä hyvää tilintarkastustapaa. Hyvinvointialueen osalta

kirjanpitolakia noudetaan soveltuvin osin kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeisiin ja lausuntoihin perustuen. Muissa konserniyhteisöissä noudatetaan kirjanpitolautakunnan ohjeistusta.

12 Keskitetyt konsernitoimet

12.1 Keskitetyn toiminnan järjestäminen ja ohjeistus

Hyväksymällä konserniohjeen tytäryhteisön hallitus tai hallitusta vastaava toimielin sitoutuu noudattamaan keskitetyistä toiminnoista annettua ohjeistusta. Tytäryhteisön johdon velvollisuutena on kuitenkin toimia ensisijaisesti oman yhteisönsä edun mukaisella tavalla. Keskitetyn toiminnan ohjeistusta on sovellettava siten, että ristiriitaisuuksia pakottavan lainsäädännön ja ohjeistuksen välillä ei pääse syntymään. Mahdollisissa ristiriitatilanteissa pakottava lainsäädäntö syrjäyttää ohjeistuksen.

Hyvinvointialuekonsernissa sen johto vastaa siitä, että hyvinvointialueella ja sen konserniyhteisöillä on käytettävissä mahdollisimman laadukkaat ja kokonaisedulliset tuki- ja muut yhteiset palvelut. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi konsernin henkilöstöhallinnon palvelut ja tietohallinnolliset palvelut, rahoitukseen ja sijoitustoimintaan liittyvät palvelut.

12.2 Hankintoja koskevat ohjeet

Hankintatoiminnassa tytäryhteisöjen tulee huomioida hankintalainsäädännön asettamat reunaehdot ja rajoitukset. Hyvinvointialuekonsernin hankintayhteistyön tavoitteena on saavuttaa konsernille sekä toiminnallisia että taloudellisia etuja ja hyötyjä. Hankintoja suunnitellessaan tytäryhteisöjen tulee selvittää mahdolliset hankintayhteistyön edellytykset hyvinvointialueen kanssa sekä pyrkiä tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön. Hankintayhteistyöhön osallistumista koskeva päätös tulee tehdä erikseen kussakin hyvinvointialuekonserniin kuuluvassa tytäryhteisössä konserniohjeistuksen mukaisesti, ellei ole perusteltua syytä tehdä tästä poikkeusta. Hyvinvointialueella on hankintaohje, jota noudatetaan pakottavan lainsäädännön ohella myös konserniyhteisöissä soveltuville osin. Keskeiset yleiset periaatteet hankinnoissa konsernitalla ovat laillisuuden ja syrjimättömyyden periaatteet.

13 Hyvinvointialuekonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta

13.1 Konsernin valvonta ja riskienhallinta

Hyvinvointialuekonsernin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan perusteiden päättäminen kuuluu hyvinvointialueesta annetun lain ja hallintosäännön perusteella hyvinvointialueen valtuuston päätettäväksi. Valvonta on tältä osin sisäistä ja ulkoista. Riskienhallinta on oleellinen osa hyvinvointialueen sisäistä valvontaa johtamista. Riskienhallinta perustuu riskien tunnistamiseen ja kuvaamiseen, toteutumisen vaikutusarvointiin, merkittävyyteen, toteutumisen todennäköisyyteen sekä mahdollisuuden hallita riskejä käytettävissä olevilla menetelmillä. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hyvinvointialuekonsernissa tytäryhteisöjen riskienhallinnassa voidaan noudattaa soveltuvin osin hyvinvointialueen riskienhallinnan yleisiä toimintaperiaatteita. Riskit liittyvät esimerkiksi rahoitukseen, talouteen, kiinteistöihin, asiakas- ja henkilöstöturvallisuuteen tai tietojärjestelmiin.

Hyvinvointialuekonsernin valvonnan luonne vastaa toteutukseltaan ja periaatteiltaan hyvinvointialueen sisäistä valvontaa, jonka toteuttamisen järjestäminen kuuluu hyvinvointialueen hallituksen vastuulle. Hyvinvointialuekonsernissa konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, joka voi käyttää valvonnassa apunaan määräämiään vastuuhenkilöitä sekä hyvinvointialueen sisäistä tarkastusta. Yhteisöjen sisäisessä valvonnassa ja tarkastuksessa merkittävä vastuu on myös kunkin yhteisön toimivalla johdolla. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on pyrkiä

tuottamaan konsernijohtolle riittävä kuva sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan asianmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta. Tarvittaessa konsernijohto voi päättää erillisestä sisäisestä tarkastuksesta konserniyhteisössä, jos normaalissa järjestyksessä tapahtuva valvonta katsotaan riittämättömäksi.

Konsernivalvonnan kohdealueita ovat konserniyhteisöjen, erityisesti tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden sekä valtuuston tytäryhteisöille asettamien tavoitteiden toteutumisen seuranta, analysointi ja raportointi. Lisäksi konsernivalvonnan kohteena ovat merkittävimpien riskien ja epävarmuustekijöiden raportointi ja hallinta. Konsernivalvontaan kuuluu myös tytäryhteisöjen toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista erityisesti keskitetyissä konsernitoiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä.

Konsernivalvonnassa seurataan myös riskienhallintajärjestelmien toimivuutta hyvinvointialuekonserniin kuuluvissa yhteisöissä. Kunkin yhteisön hallituksen tulee huolehtia siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja että niitä seurataan sekä riskienhallinnan periaatteet on määritelty.

Hyvinvointialueen riskienhallinnan vastuuhenkilöt antavat tytäryhteisöille ohjeita ja neuvontaa yhtenäiseen riskienhallintaan ja vakuuttamiseen liittyvissä asioissa.

13.2 Tilintarkastajan valinta

Konserniyhteisöjen tilintarkastus on järjestettävä kohdeyhteisön yhtiöjärjestyksen, perussopimuksen tai vastaavan määräyksen sekä konserniyhteisöä koskevien tilintarkastussäännösten edellyttämällä tavalla.

Konserniohjauksen tukemiseksi hyvinvointialueen tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastajaksi hyvinvointialueen JHT-tilintarkastaja tai -yhteisö, jollei tästä ole poikkeamiseen ole perusteltua syytä. Vaihtoehtoisesti tytäryhteisön tilintarkastajaksi voidaan valita hyvinvointialueen tilintarkastajaksi valitun JHT-yhteisön kanssa samaan yhtiöryhmään kuuluva HT- tai KHT-tilintarkastaja tai -yhteisö.

Tämän lisäksi hyvinvointialueen tytäryhteisöihin voidaan valita toinen tilintarkastaja, mikäli yhtiöjärjestys tai jokin muu yhtiöjärjestyksestä vastaava määräys edellyttää tällaista toimenpidettä.

13.3 Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa

Hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan tehtävät määräytyvät hyvinvointialueesta annetun lain ja hyvinvointialueen hallintosäännön perusteella. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet sekä huolehdittava hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta huolehtii hyvinvointialuekonsernin hallinnon ja talouden tarkastamisesta valmistelemalla tilintarkastajan valinnan sekä tarkastuksen linjaukset.

Tarkastuslautakunnalla ja sen alaisella henkilöstöllä on oikeus saada tarpeellisia tietoja ja selvityksiä konserniyhteisöön kuuluvien yhteisöjen taloudesta ja toiminnasta sekä myös käydä tutustumassa konserniyhteisöjen toimintaan.

Konsernitilinpäätöksen ja osavuosikatsausten edellyttämät raportit toimitetaan tarvittaessa myös tarkastuslautakunnalle.

14 Tytäryhteisöjen neuvotteluvälitteet

Konsernijohton keinona ohjata ja valvoa konserniin kuuluvan tytäryhteisön taloutta ja toimintaa on hyvinvointialueen ennakkokannan hankinta. Periaatteessa jokaisella hyvinvointialueen

tytäryhteisön hallituksen jäsenellä on yksilövastuu ja hallituksen jäsenenä häntä ohjaa tässä tehtävässä ainoastaan yhtiön etu. Tosiasiallisesti tytäryhteisön hallitus edustaa samalla konsernin johtoa ja omistajaa yhteisön hallinnossa ja siten hallituksen toiminta on myös osa hyvinvointialuekonsernin omistajaohjausta.

Tytäryhteisön on hankittava ennakkokanta omistajalta jo valmisteluvaiheessa tehdessään päätöstä merkittävässä asiassa. Ennakkokannan hankkimisesta vastaa tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja. Ennakkokanta pyydetään vapaamuotoisesti, esimerkiksi sähköpostitse, hyvinvointialuejohtajalta tai hänen määräämältään viranhaltijalta.

Tytär- ja osakkuusyhteisön hallituksen, vastuuhenkilönä hallituksen puheenjohtaja (jollei muusta menettelystä ole sovittu hallituksessa), on hankittava aluehallituksen ennakkokanta seuraaviin merkittäviin toimenpiteisiin:

- toimitusjohtajan valinta ja toimitusjohtajasopimus
- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön ja oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa hyvinvointialueeseen
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (mukaan lukien immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajat muutokset
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

15 Tietohallinto ja tietosuoja

Tietohallintopalvelujen toteuttaminen toimivalla tavalla on keskeinen osa hyvinvointialuekonsernin keskitettyjä palveluita. Oleellisesti tietosuoja liittyy henkilötietoihin mutta kyseessä voivat olla myös muut luottamukselliset, salassa pidettävät tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot. Tarvittaessa hyvinvointialue voi velvoittaa konserniyhteisöjä käyttämään keskitettyjä tietohallintopalveluita. Tietohallinnon järjestämisen keskityksen tavoitteena on varmistaa, että tietosuoja ja tietoturvallisuus toteutuvat hyvinvointialuekonsernissa riittävällä ja yhdenmukaisella tavalla.

Konserniohjauksessa emoyhtiö valvoo, että konserniin kuuluvat tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan eurooppalaista tietosuoja-asetusta sekä tätä täydentävää kansallista tietosuojalakia ja tietosuoja-asetusta. Konsernin sisäisten ohjeistusten ollessa ristiriidassa lakien ja asetusten kanssa syrjäytyvät ristiriidassa olevat ohjeet ja niiden sijaan noudatetaan lainsäädännön asettamia vaatimuksia. Tietosuojan toteuttaminen on keskeinen osa kunkin hyvinvointialuekonserniin kuuluvan yhteisön asianmukaista riskienhallintaa. Kullakin hyvinvointialuekonserniin kuuluvalla yhteisöllä tulee olla nimettynä tietosuojavastaava sekä tietosuojan ja tietoturvan yhdyshenkilöt.

Erityistä huomiota yhteisöissä tulee kiinnittää huomiota siihen, että henkilötietoja sisältävät rekisterit ovat asianmukaisesti suojattuina ja että niiden käyttäminen perustuu tarpeeseen sekä asianmukaisuuteen. Keskeinen osa tietoturvallisuuden ja tietosuojan riskienhallintaan on, että havaittuihin puutteisiin puututaan heti, kun puutteita niissä on huomattu. Tietosuojan ja tietoturvallisuuden käytäntöjä ja prosesseja kehitetään ja parannetaan jatkuvalla

valvonnalla ja raportoinnilla sekä koulutuksella. Tässä yhteydessä noudatetaan myös ulkopuolisilta tahoilta, kuten eri viranomaisilta esimerkiksi tietosuojavaltuutetulta saatavia ohjeita. Konsernitasolla varmistetaan esimerkiksi, että konsernissa on laadittu asianmukaiset tietosuoja- ja rekisteriselosteet konserniyhteisöjen verkkosivuille.

Konsernijohto asettaa tietosuojalle ja tietoturvallisuudelle tavoitteet ja vaatimukset konsernitasolla. Hyvinvointialueen tietohallinnossa noudatettavia keskeisiä periaatteita ovat riskienhallinnasta huolehtiminen, jolla tarkoitetaan riittävää tietosuojaa, tietoturvallisuutta sekä jatkuvuussuunnittelua. Kunkin konserniin kuuluvan yhteisön johto vastaa tietosuojan periaatteiden toteuttamisesta ja noudattamisesta oman organisaationsa osalta.

Potilasasiakirjojen osalta johtajaylilääkärin tehtävänä on antaa ohjeet potilasasiakirjoista ja niiden käsittelystä paitsi hyvinvointialueella niin myös konserniyhteisöissä, mikäli potilasasiakirjoja on tarpeen käsitellä jossakin hyvinvointialuekonserniin kuuluvassa yhteisössä.

Tietosuojan ja tietoturvallisuuden järjestämistä voidaan tukea erikseen annettavilla ohjeilla ja päätöksillä. Tällaiset ohjeet ja päätökset voivat liittyä esimerkiksi uusien teknologioiden, järjestelmien ja järjestelmien välisten integraatioiden hankkimiseen. Mahdollisuuksien mukaan tietohallintoon liittyvien asioiden valmistelussa, päätöksenteossa ja hankinnoissa on tehtävä yhteistyössä hyvinvointialuekonsernin kesken.

16 Tiedottaminen ja viestintä konsernia koskevissa asioista

Hyvinvointialueen velvollisuutena on huolehtia, että sen tytäryhteisöjen toiminnasta viestitään asianmukaisesti. Tytäryhteisöjen tulee antaa viestintää ja tiedotusta varten hyvinvointialueen konsernijohtolle sen pyytämät tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta ja viestinnästä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä hyvinvointialueen puolelta konsernijohto. Yhteisöjen viestinnän ja tiedottamisen on tuettava avoimuutta sekä konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Viestinnässä ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida hyvinvointialueen yleiset viestintä- ja tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännösten sisältö.

Liite konserniohjeeseen

Tytäryhteisöt ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueen määräysvallassa olevat säätiöt